

ОРІЄНТОВНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з інтегрованого курсу «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»
до підручника «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» 4 КЛАС. У 2 частинах

створена відповідно до Типової освітньої програми (3-4 класи),
розробленою під керівництвом О. Я. Савченко
4 клас – 140 годин на рік (I семестр - 64 год, II семестр – 76 год)/4 години на тиждень

Програма «Я досліджую світ» для 4-го класу закладів загальної середньої освіти реалізує завдання природничої (ПРО), громадянської та історичної (ГІО), соціальної та здоров'язбережувальної (СЗО), технологічної освітніх галузей (ТЕО).

Зміст курсу «Я досліджую світ» охоплює досить широке коло питань: від елементарних правил особистої гігієни до знань про нашу планету. При цьому людина, природа і суспільство розглядаються в їх нерозривній, органічній єдності.

Програма побудована на основі принципів:

- цілісності навколишнього світу, спрямованого на формування у школярів розуміння нерозривного зв'язку складових елементів навколишнього середовища і вироблення стратегії поведінки людини в природі і соціумі;
- міждисциплінарності, який передбачає логічне включення і інтеграцію знань різних наук(біології, екології, географії, астрономії, фізики, математики тощо);
- системності – матеріал подано від простого до складного, знайомлячи з основними принципами взаємозв'язку в системі «природа-суспільство»;
- історизму, який передбачає подачу природничих і історичних подій у відповідності з часом, місцем і умовами їх виникнення;
- гуманізму включає систему людських цінностей, право людини на свободу, щастя, розвиток і прояв всіх її здібностей;
- взаємозв'язку краєзнавчого, регіонального та глобального підходів до розкриття екологічних проблем;
- відповідності змісту, форм і методів, психолого-віковим потребам учнів.

Зміст курсу представлено у чотирьох розділах: «Подорожуємо Україною», «Материки і океани», «Всесвіт і сонячна система», «Майбутнє – це ми», що дозволяє сформувати уяву молодших школярів про цілісний і в той же час багатогранний навколишній світ з його взаємозв'язками і взаємозалежностями.

Зміст **розділу 1 «Подорожуємо Україною»** охоплює чотири теми: «Природа України», «Культурна спадщина України», «Багатства України», «Природні зони України», мета яких ознайомити учнів з природними багатствами України та свого краю, способами зображення Землі, її поверхні: глобус, географічна карта, план місцевості; формами рельєфу країни, корисними копалинами, водними ресурсами, ґрунтами, природними угрупованнями, природними зонами, охороною природи в країні і своїй місцевості, основними правами і обов'язками дитини; формувати активну позицію щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України; інтерес до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної патріотичної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій.

Виконуючи проекти учні навчаються моделювати карту України, створюють власноруч модель гори, досліджують які страви є традиційними для країн, що межують з Україною; розраховують собівартість виготовлених виробів та повторно використовують матеріали у роботі; ознайомлюються із сучасними матеріалами для виготовлення виробів.

Зміст **розділу 2 «Материків і океанів»** включає дві теми «Природа голубої планети» і «Природа материків», які знайомлять учнів з природою океанів і материків, їх розміщенням на карті світу і карті півкуль, особливостями природних умов, органічного світу та господарською діяльністю людини. Запропоновані практичні роботи та проекти мотивують дітей до пошуку додаткової інформації про об'єкти, які пропонуються до виготовлення з різноманітних матеріалів та різними технологіями.

Зміст **розділу 3 «Всесвіт і Сонячна система»** знайомить учнів з поняттям «Всесвіт», будовою Сонячної системи, групами планет, впливом Сонця на організми, нашою галактикою – Молочний шлях. Учні отримують уявлення про зоряне небо, вчать спостерігати за сузір'ями Мала і Велика Ведмедиця, Полярною зорею. Вони фантазують та власноруч створюють вироби.

Зміст **розділу 4 «Майбутнє це ми»** включає дві теми: «Людина і природа» і «Ми це зможемо», мета яких формування та розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички у взаємодії і співпраці в різних видах діяльності; створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості; розкрити екологічну цілісність світу – найважливіший аспект фундаментальної ідеї цілісності. Ідея екологічної цілісності світу реалізується через розкриття різноманітних екологічних зав'язків: між неживою природою і живою, усередині живої природи, між природою і людиною. Зокрема, розглядається значення кожного природного компонента в житті людей, аналізується позитивний і негативний вплив людини на ці компоненти. Найважливіше значення для усвідомлення дітьми єдності природи і суспільства, цілісності самого суспільства, найтіснішої взаємозалежності людей має також включення в програму елементарних відомостей з питань фінансової грамотності. Учні навчаються економно використовувати матеріали, управлятися в побуті, чинити добро та презентувати результати власної діяльності.

Програма реалізує компетентнісно-орієнтований і діяльнісний підходи до навчання через різноманітні форми організації роботи при вивченні інтегрованого курсу «Я досліджую світ»: уроки в класі і в природі, екскурсії тощо.

У змісті програми представлені практичні роботи, що відрізняються різноманітністю форм пізнавальної діяльності. Всі практичні роботи мають чітко виражений характер пізнання найближчого природного оточення, роботи з картографічним матеріалом, створюють умови для прийняття конкретних рішень.

Практична діяльність включає елементи досліджень і експериментів, догляд за рослинами і тваринами, екскурсії найближчим природне і соціальне оточення. Розвиток навичок здійснюється від простого до складного, від розвитку умінь спостерігати, аналізувати і узагальнювати – до постановки дослідів, проведення експериментів.

Широко використовується моделювання: створення графічних і динамічних схем, які відображають ті чи інші явища (прості харчові ланцюги між організмами, моделі, які відображають взаємодію природи і людини); створення моделі Сонячної системи, моделей транспорту тощо. Для кращого засвоєння правил поведінки в природі використовуються знаки, які містять виражені в графічній формі заборону і попередження, які стосуються тих чи інших дій людини.

Особливе місце в реалізації програми відводиться проектній діяльності школярів, мета якої розширення знань здобувачів освіти, підвищення їх екологічної грамотності, озброєння навичками дбайливого використання природних ресурсів, формування активної громадянської позиції у ставленні до природи та прийнятті рішень.

В програмі вказано мінімум екскурсій, практичних робіт, демонстрацій, моделювань, проектів. При плануванні навчального матеріалу їх кількість може бути збільшено.

Обов'язкові очікувані результати визначені у програмі в спеціальній колонці і відповідають обов'язковим результатам навчання здобувачів освіти Державного стандарту початкової освіти (2019).

У програмі вказано орієнтовна кількість годин на вивчення кожного розділу. Вчитель може самостійно розподіляти години за темами програми, керуючись власним досвідом і враховуючи підготовленість учнів та умови роботи у даному класі.

№	Тема/ проблема/ проект/блок	Очікувані результати та індекс очікуваного результату в ТОП	Навчальна діяльність	Змістова лінія	Освітня галузь
1 ЧАСТИНА					
РОЗДІЛ 1. ПОДОРОЖУЄМО УКРАЇНОЮ					
1	Як наука допомагає нам пізнавати навколишній світ	-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань [4 ГІО 2.2] -пояснює можливості людини; значення знань, освіти, працелюбства в досягненні успіхів і спілкуванні; [4 ПРО 1.6] -пояснює необхідність виробляти в собі такі риси; [4 СЗО 8.1]	Творче завдання – підготовка повідомлення про українського вченого, що зробив значний внесок у науку. Ознайомлення з джерелами інформації про виникнення наук, про важливі винаходи давніх людей.	Людина і природа Людина Людина серед людей	ГІО ПРО СЗО
Тема 1. Природа України					
2	Наша країна – Україна	-знає зміст основних символів держави (Гімн, Прапор, Герб, рідна мова); [4 ГІО 8.3], зміст народних символів; [4 ГІО 8.3]; - має уявлення про права та обов'язки; право на життя; рівноправність людей, право кожного на захист, любов і піклування; право на працю, захист, відпочинок; право на освіту [4 ГІО 6.2]; -виявляє патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2] -показує на карті України і називає місцевість свого проживання, Україна на карті світу, значення різних видів карт; [4 ПРО 1.1]	Дослідження поетичних творів, пісень тощо, у яких прославляються державні та народні українські символи. Обговорення змісту наведених статей Основного Закону України - Конституції.	Людина в суспільстві Людина і світ Природа	ГІО ПРО
3	Для чого потрібні	-має уявлення значення різних видів карт; [4 ПРО	Робота з глобусом і картами	Природа	ПРО

	глобуси і карти	1.1] -розпізнає: рівнини, гори, пагорби, яри; знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]			
4	Про що розповідають карти	-має уявлення значення різних видів карт; [4 ПРО 1.1] -розпізнає: рівнини, гори, пагорби, яри; знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]	Ознайомлення з картографічними умовними знаками. Практична робота. Робота з різними картами	Природа	ПРО
5	Проект «Пізнаємо Україну»	-пояснює, від чого залежить безпека вдома, в школі, в довіллі [4 СЗО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв;[4 ГЮ 2.2]; -класифікує конструкційні матеріали за їх ознаками і властивостями; [4 ТЕО 1.3] -використовує матеріали вторинної переробки для виготовлення нових виробів; [4 ТЕО 3.2] -організовує власну діяльність з виготовлення виробу індивідуально або в групі; [4 ТЕО 1.1; 2.2] - раціонально використовує час та матеріали, зокрема і вторинні [4 ТЕО 3.1; 3.2] -знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2] -показує на карті України і називає місцевість свого проживання, Україна на карті світу; [4 ПРО 1.1]	Дизайн-проекування – моделювання та конструювання. Макетування.Добірматеріалів. Виготовлення виробу за визначеною послідовністю.Безпечне використання інструментів і матеріалів під час виконання технологічних операцій обробки різних матеріалів (деревинні, пластик, пластмаса, текстильні, вторинні тощо).	Інформаційно - комунікаційне середовище. Середовище проектування. Середовище соціалізації. Людина серед людейПрирода	ТЕО ГЮ СЗО ПРО
6	Як орієнтуватися на місцевості	-називає способи орієнтування на місцевості; визначає сторони горизонту по компасу[4 ПРО 1.1]; -орієнтується на місцевості за допомогою компасу, Сонця і місцевих ознак;[4 ПРО 1.5] -визначає сторони горизонту по компасу;застосовує знання для складання плану приміщення, орієнтування на місцевості[4 ПРО 1.4]	Практична робота. Складання плану приміщення. Визначення сторін горизонту за допомогою Сонця.	Природа	ПРО

7	Яка поверхня України	-має уявлення значення різних видів карт; [4 ПРО 1.1] -розпізнає: рівнини, гори, пагорби, яри; знаходить і показує на картах об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2] -називає правила поведінки під час землетрусів, повені; [4 ПРО 1.1]	Відпрацювання навиків читання карти. Робота з картами атласу	Природа	ПРО
8	Проект «Модель гори»	використовує інструменти й пристосування, дотримуючись безпечних прийомів і норм санітарії; [4 ТЕО 2.1; 4.3] виявляє готовність і здатність співпрацювати з іншими; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 1.5] розпізнає: рівнини, гори, пагорби, яри[4 ПРО 1.1]	Виготовлення виробу за визначеною послідовністю. Доброчинна діяльність в групах, середовищі для задоволення потреб оточуючих та збереження природного середовища.	Середовище техніки і технологій. Середовище соціалізації. Природа.	ТЕО ПРО
9	Що змінює поверхню Землі	-розпізнає: рівнини, гори, пагорби, яри; знаходить і показує на картах об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2] -має уявлення і виявляє практично турботу про своє оточення, про довкілля та культурну спадщину; [4 ГЮ 1.3] -відповідально ставиться до обговорення проблем природи, ухвалення рішень щодо поводження у природі без заподіяння їй шкоди [4 СЗО 4.5]	Робота з картою	Природа Людина в суспільстві Людина і природа	ПРО ГЮ СЗО
10	Що таке план місцевості	-пояснює значення плану місцевості карти;[4 ПРО 1.4] застосовує знання для складання плану приміщення, орієнтування на місцевості;[4 ПРО 1.4]	Відпрацьовування навиків роботи з картою	Природа	ПРО
11	Що таке масштаб	-пояснює значення плану місцевості карти;[4 ПРО 1.4] знаходить і показує на картах материка, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4	Визначення на карті сторін горизонту. Порівняння плану місцевості, карти і малюнку	Природа	ПРО

		ПРО 2.2]			
12	Які країни є сусідами України	-виявляє інтерес до пізнання символіки інших держав; [4 ГЮ 3.1]; -цікавиться іншими країнами, країнами сусідами; [4 ГЮ 3.2]; -виявляє патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГЮ 4.2] -показує на карті України і називає місцевість свого проживання, Україна на карті світу, значення різних видів карт; [4 ПРО 1.1]	Робота з адміністративною картою Європи. Дослідження сухопутних та морських кордонів України на карті. Здійснення віртуальної екскурсії до країн сусідів. Дослідження в доступних джерелах інформації дитячих ігор країн - сусідів України. Підготовка міні-проекту «Парад національних ігор країн Європи». Проект. Уявні подорожі в інші країни	Людина в суспільстві Людина і світ Природа	ГЮ ПРО
13	Проект «Зустрічаємо сусідів»	-дотримується основних правил безпечного користування електроенергією, побутовими приладами (праска, електрична чи газова плита, та ін);[4 ПРО 3.4], [4 СЗО 4.5] -узгоджує власні потреби та потреби інших у виборі об'єкта проектування; [4 ТЕО 1.1] -продукує і формулює ідеї під час моделювання обраного об'єкта проектування; [4 ТЕО 1.4] -добирає матеріали для виготовлення спроектованого виробу, зокрема і вторинні; [4 ТЕО 1.3; 3.2] -розмічає деталі на матеріалі за допомогою шаблонів, трафаретів або креслярських інструментів та вирізує їх; [4 ТЕО 2.1] -наводить приклади співробітництва України з іншими країнами щодо проблем охорони природи, енергозбереження, безпечного життя, запобігання стихіям; цікавиться іншими країнами, країнами-сусідами; [4 ГЮ 3.2]	Обмін інформацією. Вибір об'єкта проектування. Оцінка можливостей, ресурсів і ризиків. Раціональне використання часу та матеріалів. Презентація досягнень та реклама.	Середовище проектування. Середовище техніки і технологій. Середовище соціалізації. Людина і світ. Природа.	ТЕО ГЮ ПРО СЗО

		<p>-виявляє інтерес і повагу до різних культур і звичаїв; [4 ГІО 3.1]</p> <p>-знаходить і показує на картах материка, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]</p>			
14	Ми – громадяни України	<p>- має уявлення про права та обов'язки; право на життя; рівноправність людей, право кожного на захист, любов і піклування; право на працю, захист, відпочинок; право на освіту; [4 ГІО 6.2];</p> <p>-виявляє патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2]</p> <p>-має уявлення про культуру взаємин людей у сім'ї, школі, на вулиці; [4 ГІО 7.1];</p> <p>-має уявлення про неповторність кожної людини (зовнішність, поведінка, здібності, характер); [4 ПРО 1.1]</p>	<p>Виконання практико-зорієнтованих завдань, наприклад, аналіз школи (держави) як мінісупільства.</p> <p>Розв'язання прогностичних задач «Якби я був/була президентом...».</p> <p>Створення альбому, портфоліо або облаштування тематичної виставки «Ми - громадяни України» (зображення символів, листівки, світлини).</p>	<p>Людина в суспільстві</p> <p>Людина і світ</p> <p>Людина серед людей</p>	ГІО ПРО
15	Про великі права маленької дитини	<p>- має уявлення про права та обов'язки; право на життя; рівноправність людей, право кожного на захист, любов і піклування; право на працю, захист, відпочинок; право на освіту; [4 ГІО 6.2];</p> <p>-пояснює, від чого залежить безпека вдома, в школі, в довкіллі [4 СЗО 2.1];</p> <p>-виявляє патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2];</p> <p>-дотримується основних правил безпечного користування електроенергією, побутовими приладами (праска, електрична чи газова плита, та ін);[4 ПРО 3.4], [4 СЗО 4.5],</p>	<p>Виконання практико-зорієнтованих завдань, наприклад, дослідження служб у справах дітей (їх номерів телефонів) у населеному пункті, де мешкають діти.</p> <p>Розв'язання прогностичних задач «Що буде, якщо ...»</p> <p>Навчальна гра «Хто ухвалює рішення?».</p> <p>Огляд газетних новин або інтернет-видань на тему прав людини.</p> <p>Виготовлення колажу з газетних вирізок, копій світлин або роздруківок на тему прав людини.</p>	<p>Людина</p> <p>Людина в суспільстві</p> <p>Людина і світ</p> <p>Людина і природа</p>	ГІО СЗО ПРО

16	Проект «Виготовлення ігрового інвентаря»	<ul style="list-style-type: none"> -обґрунтовує актуальність виявленої проблеми; [4 ТЕО 1.1] -продукує ідеї для вирішення виявленої проблеми; [4 ТЕО 1.1] -аналізує моделі, подібні обраному об'єкту проектування (моделі-аналоги); [4 ТЕО 1.4] -добирає матеріали для виготовлення спроектованого виробу, зокрема і вторинні; [4 ТЕО 1.3; 3.2] -розраховує орієнтовні витрати; [4 ТЕО 3.1] контролює та удосконалює технологію виготовлення виробу; [4 ТЕО 2.2] -дотримується правил спільної роботи в групах; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 1.5] -оцінює і обґрунтовує цінність виконаних проєктів; [4 ТЕО 1.5] -описує процес створення виробу, естетичні і технічні рішення; [4 ТЕО 1.5] -аналізує ефективність своєї комунікативної діяльності в команді, зокрема в мережах; [4 ТЕО 1.5] - розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1] -має уявлення про культуру взаємин людей у сім'ї, школі, на вулиці; [4 ГІО 7.1] -розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1] -вирішує конфліктні ситуації мирним шляхом; [4 ГІО 6.2] -вживає доречно слова етикету; [4 СЗО 1.4] 	<p>Виявлення проблеми, потреб у виготовленні виробів. Обмін інформацією. Вибір об'єкта проектування.</p> <p>Оцінка можливостей, ресурсів і ризиків.</p> <p>Розрахунок витрат на матеріали.</p> <p>Обговорення різноманітних ситуацій.</p>	<p>Середовище проектування.</p> <p>Середовище техніки і технологій.</p> <p>Середовище соціалізації.</p> <p>Людина серед людей. Людина і природа</p>	<p>ТЕО ГІО СЗО ПРО</p>
----	---	---	---	---	------------------------------------

		-обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу, матеріали, технології; [4 ПРО 2.1]			
Тема 2. Культурна спадщина України					
17	Що ми знаємо про свою історію	- має уявлення і виявляє практично турботу про своє оточення, про довкілля та культурну спадщину; [4 ГІО 1.3] - цікавиться історією і культурою свого краю; ; накопичує відповідну інформацію; [4 ГІО 6.2] - виявляє патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2]	Ведення дискусій про історичні джерела. Дослідження історичних джерел у родині (вдома) за запропонованим планом. Підготовка повідомлення про досліджуваний об'єкт. Дослідження виникнення назв населених пунктів України. Пошук в доступних джерелах інформації про походження назв міст/сіл, річок, скель тощо.	Людина в суспільстві Людина і світ	ГІО
18	Проект «Рукотворні скам'янілості»	- читає, інтерпретує та оцінює інструкції продуктів домашнього господарювання; [4 ТЕО 4.1] - контролює та удосконалює технологію виготовлення виробу; [4 ТЕО 2.2] - організовує власну діяльність з виготовлення виробу індивідуально або в групі; [4 ТЕО 1.1; 2.2] - має уявлення і виявляє практично турботу про своє оточення, про довкілля та культурну спадщину; [4 ГІО 1.3] - обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу, матеріали, технології; [4 ПРО 2.1] - наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з	Раціональне використання часу та матеріалів.	Середовище соціалізації. Середовище техніки і технологій. Людина серед людей. Людина і природі.	ТЕО ГІО ПРО

		них; місцевих виробництв;[4 ГІО 2.2]			
19	Славені творці української держави	- має уявлення і виявляє практично турботу про своє оточення, про довкілля та культурну спадщину; [4 ГІО 1.3]; - цікавиться історією і культурою свого краю; ; накопичує відповідну інформацію;[4 ГІО 6.2]; -виявляє патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2]; -аналізує традиції, що відображують ставлення українців до природи; [4 ГІО 3.2]; -висловлює судження щодо різноманітності і цінності природи України; [4 ПРО 4.1], [4 ГІО 2.2]; -усвідомлює відповідальність за стан природи у місцевій громаді; [4 ПРО 3.4], [4 ПРО 4.4];	Виконання міні-проєкту «Героїчні постаті минулого мого краю». Складання календаря народних свят українців, пов'язаних з явищами природи.	Людина в суспільстві Людина і світ Природа	ГІО ПРО
20	Де шукати скарби України	- має уявлення і виявляє практично турботу про своє оточення, про довкілля та культурну спадщину; [4 ГІО 1.3] - цікавиться історією і культурою свого краю; ; накопичує відповідну інформацію;[4 ГІО 6.2]; -виявляє патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2] -відповідально ставиться до обговорення проблем природи, ухвалення рішень щодо поводження у природі без заподіяння їй шкоди [4 СЗО 4.5]	Аналіз та класифікація об'єктів культурної спадщини рідного краю. Дослідження виникнення терміну «жива спадщина». Дослідження історичного сліду у творах мистецтва (пропедевтично, оглядово). Виконання міні-проєкту «Митці України».	Людина в суспільстві Людина і світ Людина і природа	ГІО СЗО
21	Аплікація «Соняшник»	-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв;[4 ГІО 2.2] -досліджує традиційні і сучасні технології декоративно- ужиткового мистецтва; [4 ТЕО 1.4; 2.1; 2.2]	Робота з папером. Техніка плетення. Виготовлення виробу в традиціях декоративно-ужиткового мистецтва. Композиція виробу. Удосконалення моделі і	Інформаційно - комунікаційне середовище. Середовище проєктування.	ТЕО ГІО ПРО

		<p>-виявляєемоційно-ціннісне ставлення до привабливих видів декоративно-ужиткового мистецтва; [4 ТЕО 1.5]</p> <p>-виготовляє виріб із використанням традиційних та сучасних технологій обробки матеріалів (витинанка, лозоплетіння, вишивка, шиття, плетіння, мозаїка, комбінована аплікація, оригамі, ниткографіка, скрапбукінг тощо); [4 ТЕО 2.1; 2.2]</p> <p>-презентує результати власної або спільної проектно-технологічної діяльності, обговорює їх з іншими та прогнозує подальші плани щодо проектно-технологічної діяльності; [4 ТЕО 1.5]</p> <p>-цікавиться історією і культурою свого краю; накопичує відповідну інформацію виявляє патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2]</p>	<p>конструкції виробу з використанням творчих методів: комбінування, переставлення, замінювання та ін.</p>	<p>Середовище соціалізації. Середовище техніки і технологій. Людина серед людей. Людина в суспільстві. Людина і світ.</p>	
Тема 3. Багатства України					
22	На які природні ресурси багата Україна	<p>-називає природні ресурси України (водні, ґрунтові, корисні копалини, рослинні і тваринні) і пояснює їх значення для громадян нашої держави; [4 ПРО 1.3];</p> <p>-виявляє патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2];</p> <p>-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв; [4 ГІО 2.2];</p> <p>- висловлює судження щодо різноманітності і цінності природи України; [4 ПРО 4.1],</p>	<p>Обговорення питань: Значення природи для людини. Що виробляють з корисних копалин. Робота з додатковими джерелами інформації. Дослідження властивостей чорних металів</p>	<p>Природа Людина і природа Людина і світ</p>	<p>ПРО ГІО</p>
23	Проект «Виготовлення іграшки з дроту»	<p>-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв; [4 ГІО 2.2]</p>	<p>Обмін інформацією. Вибір об'єкта проектування. Оцінка можливостей, ресурсів і</p>	<p>Середовище проектування. Середовище</p>	<p>ТЕО ГІО ПРО</p>

		<p>-описує модель свого виробу, аргументовано її відстоює; [4 ТЕО 1.2; 1.4; 1.5]</p> <p>-вибирає обґрунтовано об'єкт проектування; [4 ТЕО 1.1]</p> <p>-оцінює і обґрунтовує цінність виконаних проєктів; [4 ТЕО 1.5]</p> <p>-описує процес створення виробу, естетичні і технічні рішення; [4 ТЕО 1.5]</p> <p>-має уявлення про культуру взаємин людей у сім'ї, школі, на вулиці; [4 ГІО 7.1] -розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1]</p> <p>--характеризує значення 2-3 видів корисних копалин для економіки нашої країни і добробуту її громадян; природну зону України за планом; мешканців природного угруповання, їхні зв'язки між собою і неживою природою; [4 ПРО 3.1]</p>	<p>ризиків.</p> <p>Виготовлення виробу за визначеною послідовністю.</p> <p>Безпечне використання інструментів і матеріалів під час виконання технологічних операцій обробки різних матеріалів (деревинні, пластик, пластмаса, текстильні, вторинні тощо).</p> <p>Соціальна, функціональна, технологічна, естетична та економічна цінність індивідуально або спільно створених проєктів.</p> <p>Презентація досягнень та реклама.</p> <p>Роль спілкування в житті людини.</p> <p>Культура поведінки. Природні ресурси України, їх різноманітність і значення.</p>	<p>техніки і технологій.</p> <p>Середовище соціалізації.</p> <p>Людина серед людей.</p> <p>Людина і світ</p>	
24	Які паливні корисні копалини є на території України	<p>-характеризує значення 2-3 видів корисних копалин для економіки нашої країни і добробуту її громадян; [4 ПРО 3.1]</p> <p>-виявляє патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2]</p> <p>-пояснює, від чого залежить безпека в довіллі [4 СЗО 2.1];</p> <p>дотримується основних правил безпечного користування електроенергією, побутовими приладами (праска, електрична чи газова плита, та ін); [4 ПРО 3.4], [4 СЗО 4.5],</p>	<p>Робота з картою «Корисні копалини України».</p> <p>Правила користування газовою плитою</p> <p>Робота з колекцією корисних копалин. Дослідження властивостей кам'яного вугілля</p> <p>Робота з контурною картою</p>	<p>Природа</p> <p>Людина і світ</p> <p>Людина і природа</p>	<p>ПРО</p> <p>ГІО</p> <p>СЗО</p>
25	Де живе енергія	<p>-розповідає про вплив Сонця а нашу планету, [4 ПРО 2.1]</p> <p>-наводить приклади використання людиною</p>	<p>Класифікують відновлювальні і невідновлювальні джерела енергії.</p> <p>Обговорення питання «Значення</p>	<p>Природа</p> <p>Людина і природа</p>	<p>ГІО</p> <p>ПРО</p>

		природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв; [4 ГЮ 2.2]	енергії для життя»		
26	Чим можна замінити корисні копалини	--обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГЮ 2.2]; -висловлює судження щодо різноманітності і цінності природи України; [4 ПРО 4.1], [4 ГЮ 2.2];	Робота у парі/групі з різноманітними джерелами інформації. Ділова гра. Вибір місця для будівництва вітрової електростанції.	Людина і природа Людина в суспільстві Природа	ГЮ ПРО
27	Якими способами оберігає людина себе від холоду	-проводить спостереження за погодою, сезонними змінами у природі своєї місцевості; [4 ПРО 1.2] -пояснює, сезонні зміни у природі; значення прогнозу погоди для людей і розповідає про його використання у власному житті; спостерігає і фіксує зміни елементів погоди (температуру повітря, вітру, хмарності, опадів); [4 ПРО 1.4] -пояснює, від чого залежить безпека вдома, в школі, в довкіллі [4 СЗО 2.1]; -дотримується основних правил безпечного користування електроенергією, побутовими приладами (праска, електрична чи газова плита, та ін); [4 ПРО 3.4], [4 СЗО 4.5],	Складання розповіді за малюнком Розробка заходів для утеплення житлових приміщень Розв'язування ситуативних завдань Дослід «Витрата води у побуті».	Людина Людина і природа Природа	ПРО СЗО
28	Виготовлення іграшки «Снігова баба»	-пояснює, від чого залежить безпека вдома, в школі; [4 СЗО 2.1] -формулює мету своєї діяльності; [4 ТЕО 1.1] -вибирає об'єкт проектування; [4 ТЕО 1.1] -узгоджує власні потреби та потреби інших у виборі об'єкта проектування; [4 ТЕО 1.1] -використовує інструменти й пристосування, дотримуючись безпечних прийомів і норм санітарії; [4 ТЕО 2.1; 4.3] -пришиває гудзики різними способами; [4 ТЕО 4.1;	Обмін інформацією. Вибір об'єкта проектування. Оцінка можливостей, ресурсів і ризиків. Виготовлення виробу за визначеною послідовністю.	Середовище проектування. Середовище техніки і технологій. Природа.	ТЕО ГЮ ПРО

		<p>4.2; 4.3]</p> <p>-розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1]</p> <p>-проводить спостереження за погодою, сезонними змінами у природі своєї місцевості; [4 ПРО 1.2]</p>			
29	Як заощадити електроенергію	<p>-аналізує та оцінює свій внесок у збереження довкілля; ситуації повсякденного життя, пов'язані з використанням води, електроенергії, тепла; [4 ПРО 4.4], [4 ГІО 8.2],</p> <p>-пояснює, від чого залежить безпека вдома, в школі, в довіллі [4 СЗО 2.1];</p> <p>-дотримується основних правил безпечного користування електроенергією, побутовими приладами (праска, електрична чи газова плита, та ін);[4 ПРО 3.4], [4 СЗО 4.5],</p> <p>-здійснює пошук інформації про розвиток техніки і технологій, обговорює безпечно й доцільне використання знань про природу, матеріали, технології; [4 ПРО 2.1];</p> <p>-пояснює, сезонні зміни у природі); значення прогнозу погоди для людей і розповідає про його використання у власному житті; спостерігає і фіксує зміни елементів погоди (температуру повітря, вітру, хмарності, опадів); [4 ПРО 1.4]</p>	<p>Вправа «Підрахунок витрати світла у будинку за тиждень».</p> <p>Робота з схемою енергонезалежного будинку.</p> <p>Робота у парі «Який електроприлад використовується у побуті найчастіше?»</p> <p>Творчий проєкт «Як економити теплову і електричну енергію».</p>	<p>Людина і природа</p> <p>Людина</p> <p>Природа</p>	<p>ПРО</p> <p>ГІО</p> <p>СЗО</p>
30	На які водні ресурси багата Україна	<p>-пояснює, від чого залежить безпека в довіллі [4 СЗО 2.1];</p> <p>-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв;[4 ГІО 2.2];</p> <p>-обговорює безпечно й доцільне використання знань про природу[4 ПРО 2.1]</p>	<p>Робота з фізичною картою України (шкільним атласом).</p> <p>Пошук та підготовка інформації з додаткових джерел про водойми рідного краю.</p>	<p>Людина</p> <p>Людина і природа</p>	<p>СЗО</p> <p>ГІО</p> <p>ПРО</p>

31	Озера і болота України	<p>-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв;[4 ГІО 2.2];</p> <p>-обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу[4 ПРО 2.1]</p>	Робота з фізичною картою України (шкільним атласом).	Людина і природа	ГІО
32	Якою буває погода	<p>-дізнається з різних джерел про методи передбачення погоди, народні прикмети про зміну погоди; [4 ПРО 2.1];</p> <p>-проводить спостереження за погодою, сезонними змінами у природі своєї місцевості; [4 ПРО 1.2];</p> <p>-застосовує знання для спостереження за погодою, спостерігає і фіксує зміни елементів погоди (температуру повітря, вітру, хмарності, опадів); [4 ПРО 1.4];</p> <p>-значення прогнозу погоди для людей і розповідає про його використання у власному житті; [4 ПРО 1.4];</p> <p>-пояснює, від чого залежить безпека в довкіллі [4 СЗО 2.1];</p> <p>-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв;[4 ГІО 2.2];</p> <p>-обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу[4 ПРО 2.1]</p>	<p>Дослідження існування атмосферного тиску за допомогою досліду.</p> <p>Складання правил поведінки під час грози.</p>	Людина Людина у суспільстві Природа	ПРО СЗО ГІО
33	Які скарби приховує Чорне море	<p>-пояснює, від чого залежить безпека в довкіллі [4 СЗО 2.1];</p> <p>-обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1];</p> <p>-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];</p> <p>-визначає головне в інформації природничого змісту, висловлює враження щодо неї;</p> <p>презентує інформацію про природу у вигляді</p>	Робота з ілюстраціями, фізичною картою України (шкільним атласом).	Людина Людина у суспільстві Природа Людина і природа	ГІО СЗО ПРО

		повідомлення, малюнку, схеми, презентації тощо; [3 ПРО 2.2]			
34	Проект «Загадковий мешканець Чорного моря»	-оцінює і обґрунтовує цінність виконаних проєктів; [4 ТЕО 1.5] -описує процес створення виробу, естетичні і технічні рішення; [4 ТЕО 1.5] класифікує і використовує кольори за властивостями: тон, насиченість, світлість; [4 ТЕО 1.4] -експериментує з поєднанням кольорів, матеріалів; комбінує, переставляє, замінює, оформляє, удосконалює дизайн і конструкцію виробу; [4 ТЕО 1.4] -розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1] -знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]	Презентація досягнень та реклама. Обмін інформацією. Вибір об'єкта проєктування. Оцінка можливостей, ресурсів і ризиків. Дизайн-проєктування – моделювання та конструювання. Композиція виробу.	Середовище соціалізації. Середовище проєктування. Людина серед людей. Природа.	ТЕО ГІО ПРО
35	Які скарби приховує Азовське море	-пояснює, від чого залежить безпека в довіллі [4 СЗО 2.1]; -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2]; -визначає головне в інформації природничого змісту, висловлює враження щодо неї; презентує інформацію про природу у вигляді повідомлення, малюнку, схеми, презентації тощо; [3 ПРО 2.2]	Робота з ілюстраціями, фізичною картою України (шкільним атласом). Дослідницький проєкт «Водойми свого краю»	Людина Людина у суспільстві Природа Людина і природа	ГІО СЗО ПРО
36	Чому ґрунти є важливим природним	-пояснює, від чого залежить безпека в довіллі [4 СЗО 2.1]; -виявляє патріотичні почуття і прагнення знати	Робота з ілюстраціями, фізичною картою України (шкільним атласом). Пошук та підготовка інформації з	Людина Людина у суспільстві	ГІО СЗО ПРО

	ресурсом країни	<p>більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2];</p> <p>-обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу[4 ПРО 2.1]</p> <p>- наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];</p> <p>-визначає головне в інформації природничого змісту, висловлює враження щодо неї; презентує інформацію про природу у вигляді повідомлення, малюнку, схеми, презентації тощо; [3 ПРО 2.2]</p>	додаткових джерел про солончаки або торф'яно-болотні ґрунти.	Природа Людина і природа	
Тема 4. Природні зони України					
37	Де на Землі спекотно, а де – холодно	<p>-розпізнає і називає рослини, тварин, гриби своєї місцевості (по 3-4 представники), моделює зв'язки між ними; [4 ПРО 4.3]</p> <p>-складає ланцюги живлення; [4 ПРО 2.2];</p> <p>- характеризує природну зону України за планом; [4 ПРО 3.1];</p> <p>-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];</p> <p>--обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу[4 ПРО 2.1];</p>	Робота з ілюстраціями, фізичною картою України (шкільним атласом). Дослідно-пошукова робота «Де на Землі отримують по декілька врожаїв культурних рослин на рік?».	Людина у суспільстві Природа Людина і природа	ПРО ГІО
38	Подорожуємо зонами мішаних і широколистих лісів	<p>- наводить приклади і описує природні угруповання своєї місцевості за планом (назва угруповання, рослини і тварини угруповання, зв'язки між ними, значення угруповання для людини); [4 ПРО 1.5];</p> <p>- характеризує мешканців природного угруповання, їхні зв'язки між собою і неживою природою; [4 ПРО 3.1]</p> <p>- пояснює залежність між умовами природної зони та її мешканцями, особливостями праці і побуту людей, які в ній проживають; [4 ПРО 3.3]</p>	Робота з ілюстраціями, фізичною картою України (шкільним атласом). Пошук та підготовка інформації з додаткових джерел про тварин мішаних або широколистих лісів.	Природа	ПРО

		<p>- спостерігає сезонні явища у природі своєї місцевості, характеризує зміни в неживій і живій природі та в діяльності людей, які при цьому відбуваються; [4 ПРО 2.2]</p> <p>- аналізує зв'язки в природних угрупованнях (організмів між собою, організмів із неживою природою); [4 ПРО 3.1];</p> <p>-складає ланцюги живлення; [4 ПРО 2.2]</p>			
39	Колективне виготовлення лепбука «Тасмничий ліс»	<p>-планує дії для реалізації задуму в матеріалі; [4 ТЕО 1.1]</p> <p>-раціонально використовує час та матеріали, зокрема і вторинні [4 ТЕО 3.1; 3.2]</p> <p>-описує процес створення виробу, естетичні і технічні рішення; [4 ТЕО 1.5]</p> <p>-аналізує ефективність своєї комунікативної діяльності в команді, зокрема в мережах; [4 ТЕО 1.5]</p> <p>-презентує результати власної або спільної проектно-технологічної діяльності, обговорює їх з іншими та прогнозує подальші плани щодо проектно-технологічної діяльності; [4 ТЕО 1.5]</p> <p>-розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГЮ 6.1]</p> <p>-наводить приклади і описує природні угруповання своєї місцевості за планом (назва угруповання, рослини і тварини угруповання, зв'язки між ними, значення угруповання для людини); [4 ПРО 1.5]</p>	<p>Пошук інформації. Колективна робота над створенням лепбука. Презентація виконаної роботи. Виявлення проблеми, потреб у виготовленні виробів. Обмін інформацією. Вибір об'єкта проектування. Оцінка можливостей, ресурсів і ризиків. Визначення технологічної послідовності виготовлення спроектованого виробу. Виготовлення виробу за визначеною послідовністю.</p>	<p>Середовище проектування. Середовище техніки і технологій. Середовище соціалізації. Людина серед людей. Природа.</p>	<p>ТЕО ГЮ ПРО</p>
40	Подорожуємо лісостепом	<p>-наводить приклади і описує природні угруповання своєї місцевості за планом (назва угруповання, рослини і тварини угруповання, зв'язки між ними, значення угруповання для людини); [4 ПРО 1.5];</p>	<p>Робота з ілюстраціями, фізичною картою України (шкільним атласом). Пошук та підготовка інформації з додаткових джерел про річки, що</p>	<p>Природа</p>	<p>ПРО</p>

		<p>-характеризує мешканців природного угруповання, їхні зв'язки між собою і неживою природою; [4 ПРО 3.1]</p> <p>-пояснює залежність між умовами природної зони та її мешканцями, особливостями праці і побуту людей, які в ній проживають; [4 ПРО 3.3]</p> <p>-спостерігає сезонні явища у природі своєї місцевості, характеризує зміни в неживій і живій природі та в діяльності людей, які при цьому відбуваються; [4 ПРО 2.2]</p> <p>-аналізує зв'язки в природних угрупованнях (організмів між собою, організмів із неживою природою); [4 ПРО 3.1];</p> <p>-складає ланцюги живлення; [4 ПРО 2.2]</p> <p>- характеризує природну зону України за планом [4 ПРО 3.1]</p>	<p>перетинають лісостеп, про водоплавних птахів, що мешкають у зоні лісостепу.</p> <p>Складання ланцюгів живлення.</p>		
41	Екскурсія просторами степу	<p>-наводить приклади і описує природні угруповання своєї місцевості за планом (назва угруповання, рослини і тварини угруповання, зв'язки між ними, значення угруповання для людини); [4 ПРО 1.5];</p> <p>- характеризує мешканців природного угруповання, їхні зв'язки між собою і неживою природою; [4 ПРО 3.1]</p> <p>- пояснює залежність між умовами природної зони та її мешканцями, особливостями праці і побуту людей, які в ній проживають; [4 ПРО 3.3]</p> <p>- спостерігає сезонні явища у природі своєї місцевості, характеризує зміни в неживій і живій природі та в діяльності людей, які при цьому відбуваються; [4 ПРО 2.2]</p> <p>- аналізує зв'язки в природних угрупованнях (організмів між собою, організмів із неживою природою); [4 ПРО 3.1];</p>	<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення).</p> <p>Складання характеристики природного угруповання своєї місцевості. Вивчення умов існування рослин і тварин своєї місцевості.</p> <p>Моделювання зв'язків в природному угрупованні</p>	<p>Людина Людина і природа Людина у суспільстві Природа</p>	<p>ПРО ГЮ СЗО</p>

		<p>-складає ланцюги живлення; [4 ПРО 2.2]</p> <p>-характеризує природну зону України за планом</p> <p>- пояснює, від чого залежить безпека в довкіллі [4 СЗО 2.1];</p> <p>-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань[4 ГІО 2.2];</p> <p>-обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу[4 ПРО 2.1]</p>			
42	Сходження на Говерлу	<p>-розповідає про найважливіші природні об'єкти України, своєї місцевості;[4 ПРО 2.2]</p> <p>-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань[4 ГІО 2.2];</p> <p>-обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу[4 ПРО 2.1]</p>	<p>Робота з ілюстраціями, фізичною картою України (шкільним атласом). Пошук та підготовка інформації з додаткових джерел про річки ,що беруть початок в Українських Карпатах,</p> <p>Створення гасла та умовних знаків, які б доречно встановити у передгір'ї Карпат.</p>	<p>Людина у суспільстві</p> <p>Природа</p>	<p>ПРО</p> <p>ГІО</p>
43	Проект «Карпатська красуня»	<p>-раціонально використовує час та матеріали, зокрема і вторинні [4 ТЕО 3.1; 3.2]</p> <p>-добирає матеріали для виготовлення спроектованого виробу, зокрема і вторинні; [4 ТЕО 1.3; 3.2]</p> <p>-розраховує орієнтовні витрати; [4 ТЕО 3.1]</p> <p>-розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1]</p> <p>-називає природні ресурси України (водні, ґрунтові, корисні копалини, рослинні і тваринні) і пояснює їх значення для громадян нашої держави; [4 ПРО 1.3]</p>	<p>Виготовлення об'ємного виробу з паперу. Презентація виробу.</p> <p>Презентація досягнень та реклама.</p> <p>Виготовлення виробу за визначеною послідовністю.</p>	<p>Середовище соціалізації.</p> <p>Середовище техніки і технологій.</p> <p>Середовище проєктування.</p> <p>Людина серед людей.</p> <p>Природа.</p>	<p>ТЕО</p> <p>ГІО</p> <p>ПРО</p>
44	Подорож Кримськими горами	<p>-виявляє повагу до досвіду українського народу у збереженні природи [4 ГІО 5.1];</p> <p>--обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1];</p>	<p>Робота з ілюстраціями, фізичною картою України (шкільним атласом). Пошук та підготовка інформації з додаткових джерел про рослинний і</p>	<p>Людина</p> <p>Людина у суспільстві</p> <p>Природа</p>	<p>ГІО</p> <p>ПРО</p>

		-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГЮ 2.2]; -визначає головне в інформації природничого змісту, висловлює враження щодо неї; презентує інформацію про природу у виглядіповідомлення, малюнку, схеми, презентації тощо; [3 ПРО 2.2]	тваринний світ Кримських гір. Дослідження червонокнижних рослин і тварин Кримських гір.	Людина і природа	
45	Заповідні території та охорона природи Карпат і Кримських гір	- розповідає про найважливіші природні об'єкти України, своєї місцевості; [4 ПРО 2.2]; -виявляє повагу до досвіду українського народу у збереженні природи [4 ГЮ 5.1]; - робить висновок про різноманітність і цілісність природи Землі [4 ПРО 1.4] -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГЮ 2.2]; -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу[4 ПРО 2.1]; -визначає головне в інформації природничого змісту, висловлює враження щодо неї; презентує інформацію про природу у вигляді повідомлення, малюнку, схеми, презентації тощо; [3 ПРО 2.2]	Робота з ілюстраціями, фізичною картою України (шкільним атласом). Пошук та підготовка інформації з додаткових джерел про природоохоронні території свого краю. Дослідження окремих гаїв, струмків та джерел рідного краю.	Людина Людина у суспільстві Природа Людина і природа	ПРО ГЮ
ЧАСТИНА 2					
РОЗДІЛ 2. МАТЕРИКИ І ОКЕАНИ					
1	Материки, океани і частини світу на географічних картах	-має уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, та необхідність толерантного ставлення до різноманітності культур, звичаїв народів; виявляє інтерес і повагу до різних культур і звичаїв; [4 ГЮ 3.1];	Створення моделі карти світу (материки і океани). Дослідження відмінності між термінами «частини світу» і «материки».	Людина і світ Природа	ГЮ ПРО

		-називає назви материків, океанів; [4 ПРО 1.1] -про різноманітність природи материків, мешканців океанів; [4 ПРО 2.1]; -знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]	Робота з контурною картою (позначення на контурній карті материків і океанів). Прокладання водного маршруту з України до Австралії.		
Тема 1. Природа голубої планети					
2	Тихий океан	знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2] розповідає про різноманітність природи мешканців океанів; [4 ПРО 2.1]	Дослідження походження назви Тихого океану. Аналітико- синтетичні вправи на співвідношення рослин і тварин за масою на планеті Земля. Підготовка повідомлення про тварин, що мешкають у водах Тихого океану.	Природа	ПРО
3	Проект «Виготовлення іграшки з фетру»	-аналізує моделі, подібні обраному об'єкту проєктування (моделі-аналоги); [4 ТЕО 1.4] -продукує і формулює ідеї під час моделювання обраного об'єкта проєктування; [4 ТЕО 1.4] -добирає матеріали для виготовлення спроектованого виробу, зокрема і вторинні; [4 ТЕО 1.3; 3.2] -розраховує орієнтовні витрати; [4 ТЕО 3.1] -оцінює і обґрунтовує цінність виконаних проєктів; [4 ТЕО 1.5] -описує процес створення виробу, естетичні і технічні рішення; [4 ТЕО 1.5] -розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГЮ 6.1]	Виготовлення іграшки з фетру. Шиття. Оздоблення. Презентація виробу. Вибір об'єкта проєктування. Оцінка можливостей, ресурсів і ризиків. Дизайн-проєктування – моделювання та конструювання. Поєднання кольорів. Добір матеріалів. Розрахунок витрат на матеріали. Визначення технологічної послідовності виготовлення спроектованого виробу.	Середовище проєктування. Середовище техніки і технологій. Середовище соціалізації. Людина серед людей. Природа.	ТЕО ГЮ ПРО

		-знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]			
4	Чим цікавий Атлантичний океан	-розповідає про різноманітність природи мешканців океанів; [4 ПРО 2.1] -знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]; -виявляє повагу до досвіду українського народу у збереженні природи [4 ГІО 5.1]; --обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];	Робота з ілюстраціями, фізичною картою України (шкільним атласом). Пошук та підготовка інформації з додаткових джерел про версії походження назви Атлантичного океану. Пошук інформації про Всесвітній день океану.	Природа Людина і природа	ПРО
5	Які таємниці приховує Північний Льодовитий океан	-розповідає про різноманітність природи мешканців океанів; [4 ПРО 2.1] -знаходить і показує на картах океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2] -виявляє повагу до досвіду українського народу у збереженні природи [4 ГІО 5.1]; --обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];	Підготовка повідомлення про тварин, що пристосувалися до умов життя в Арктиці. Дослідження ланцюгів живлення, що можна спостерігати в Північно Льодовитому океані.	Природа Людина і природа	ПРО
6	Що приховують глибини Індійського океану	-розповідає про різноманітність природи мешканців океанів; [4 ПРО 2.1] -знаходить і показує на картах океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2] -має уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, [4 ГІО 3.1];	Дослідження ланцюгів живлення, що можна спостерігати в Індійському океані. Підготовлення інформації про один з видів риб, що мешкає в Індійському океані. Віртуальна мандрівка до країни на	Людина у суспільстві Людина і світ Природа Людина і природа	ПРО ГІО

		--обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];	узбережжі Індійського океану.		
Тема 2. Природа материків					
7	Євразія – найбільший материк	-розповідає про різноманітність природи материків, [4 ПРО 2.1] знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]; -має уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, [4 ГІО 3.1]; -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];	Робота з ілюстраціями, фізичною картою України (шкільним атласом). Пошук та підготовка інформації з додаткових джерел про кількість населення європейських країн.	Природа Людина і природа Людина і світ	ПРО
8	Які рослини і тварини мешкають на материку Євразія	-розповідає про різноманітність природи материків, [4 ПРО 2.1] -наводить приклади співробітництва України з іншими країнами щодо проблем охорони природи, енергозбереження, безпечного життя, запобігання стихіям; цікавиться іншими країнами, країнами- сусідами; [4 ГІО 3.2] -має уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, [4 ГІО 3.1]; -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];	Дослідження ланцюгів живлення, що можна спостерігати в зоні тундри. Підготовлення повідомлення про рослину або тварину, яка мешкає тільки в Євразії. Опис лісів своєї місцевості.	Природа Людина і природа Людина і світ	ПРО
9	Проект «Моделювання»	-організовує власну діяльність з виготовлення виробу індивідуально або в групі; [4 ТЕО 1.1; 2.2]	Виготовлення танів. Моделювання силуетів тварин що мешкають на	Середовище соціалізації.	ТЕО ГІО

	рослин та тварин із застосування Танграма»	використовує інструменти й пристосування, дотримуючись безпечних прийомів і норм санітарії; [4 ТЕО 2.1; 4.3] розмічає деталі на матеріалі за допомогою шаблонів, трафаретів або креслярських інструментів та вирізує їх; [4 ТЕО 2.1] -розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1] - знаходить і показує на картах материка, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]	материку Євразія. Доброчинна діяльність в групах, середовищі для задоволення потреб оточуючих та збереження природного середовища. Виготовлення виробу за визначеною послідовністю.	Середовище техніки і технологій. Людина серед людей. Природа.	ПРО
10	Чому Африка – найспекотніший материк землі	-розповідає про різноманітність природи материків, [4 ПРО 2.1] -знаходить і показує на картах материка, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]; -має уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, [4 ГІО 3.1]; -обговорює безпечно й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];	Робота з ілюстраціями, фізичною картою України (шкільним атласом). Віртуальна мандрівка до Африки (аналіз клімату Африки). Підготовлення розповіді про острів Мадагаскар.	Природа Людина і природа Людина і світ	ПРО
11	Які рослини і тварини мешкають в Африці	- розповідає про різноманітність природи материків, [4 ПРО 2.1] -має уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, [4 ГІО 3.1]; -обговорює безпечно й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];	Робота з ілюстраціями, фізичною картою України (шкільним атласом). Підготовлення повідомлення про рослину або тварину, яку можна зустріти в Африці.	Природа Людина і природа Людина і світ	ПРО

12	Проект «Африканський велетень»	<p>-продукує і формулює ідеї під час моделювання обраного об'єкта проектування; [4 ТЕО 1.4]</p> <p>-добирає матеріали для виготовлення спроєктованого виробу, зокрема і вторинні; [4 ТЕО 1.3; 3.2]</p> <p>-описує процес створення виробу, естетичні і технічні рішення; [4 ТЕО 1.5]</p> <p>-аналізує ефективність своєї комунікативної діяльності в команді, зокрема в мережах; [4 ТЕО 1.5]</p> <p>- розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1];</p> <p>-знаходить і показує на картах материка, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]</p>	<p>Різання та клеєння паперу.</p> <p>Виготовлення виробу. Презентація виробу.</p> <p>Виявлення проблеми, потреб у виготовленні виробів. Обмін інформацією. Вибір об'єкта проектування.</p> <p>Оцінка можливостей, ресурсів і ризиків.</p> <p>Виготовлення виробу за визначеною послідовністю.</p>	<p>Середовище проектування.</p> <p>Середовище техніки і технологій.</p> <p>Середовище соціалізації.</p> <p>Людина серед людей.</p> <p>Природа.</p>	ТЕО ГІО ПРО
13	Північна Америка	<p>-розповідає про різноманітність природи материків, [4 ПРО 2.1]</p> <p>знаходить і показує на картах материка, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2];</p> <p>-має уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, [4 ГІО 3.1];</p> <p>-обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1];</p> <p>-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];</p>	<p>Дослідження назв країн Північної Америки на карті світу.</p> <p>Порівняння природних умов та клімату материків (оглядово).</p>	<p>Природа</p> <p>Людина і природа</p> <p>Людина і світ</p>	ПРО
14	Рослинний і тваринний світ Північної Америки	<p>- розповідає про різноманітність природи материків, [4 ПРО 2.1]</p> <p>-має уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, [4 ГІО 3.1];</p> <p>-обговорює безпечне й доцільне використання</p>	<p>Дослідження використання водяної пари та гарячої води гейзерів Єллоустонського національного парку.</p> <p>Підготовка повідомлення про тварину, яка живе лише в Північній</p>	<p>Природа</p> <p>Людина і природа</p> <p>Людина і світ</p>	ПРО

		<p>знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГЮ 2.2];</p>	Америці.		
15	Природа Південної Америки	<p>-розповідає про різноманітність природи материків, [4 ПРО 2.1] -знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]; -має уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, [4 ГЮ 3.1]; -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГЮ 2.2];</p>	Робота з шкільним атласом. Дослідження та припущення щодо залежності між лісами та дощами й посухою.	Природа Людина і природа Людина і світ	ПРО
16	Рослинний і тваринний світ Південної Америки	<p>-розповідає про різноманітність природи материків, [4 ПРО 2.1] -має уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, [4 ГЮ 3.1]; -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГЮ 2.2];</p>	Порівняння рослинного і тваринного світу саван Південної Америки та африканської савани.	Природа Людина і природа Людина і світ	ПРО ГЮ
17	Проект «Водяна красуня»	<p>-описує процес створення виробу, естетичні і технічні рішення; [4 ТЕО 1.5] -аналізує ефективність своєї комунікативної діяльності в команді, зокрема в мережах; [4 ТЕО 1.5] -організовує власну діяльність з виготовлення виробу індивідуально або в групі; [4 ТЕО 1.1; 2.2] -розмічає деталі на матеріалі за допомогою</p>	Робота з папером. Виготовлення шаблону. Виготовлення виробу. Виготовлення виробу за визначеною послідовністю.	Середовище соціалізації. Середовище техніки і технологій. Людина серед людей.	ТЕО СЗО ГЮ ПРО

		шаблонів, трафаретів або креслярських інструментів та вирізує їх; [4 ТЕО 2.1] - розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1] -знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]		Природа.	
18	Австралія – найсухіший материк	-розповідає про різноманітність природи материків, [4 ПРО 2.1] -знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]; -має уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, [4 ГІО 3.1]; -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];	Планування віртуальної екскурсії до Австралії. Розв'язання практико-орієнтованих завдань. Робота з фізичною картою та шкільним атласом. Порівняння площ материків.	Природа Людина і природа Людина і світ	ПРО ГІО
19	Рослинний і тваринний світ Австралії	-розповідає про різноманітність природи материків, [4 ПРО 2.1] -має уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, [4 ГІО 3.1]; -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];	Розв'язання проблемних завдань (за вибором). Підготовка інформації про будь-яку рослину або тварину, що трапляється тільки в Австралії.	Природа Людина і природа Людина і світ	ПРО ГІО
20	Антарктида – найхолодніший материк	-розповідає про різноманітність природи материків, [4 ПРО 2.1] знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4	Співставлення понять «Антарктида» - «Арктика».	Природа Людина і природа Людина і світ	ПРО ГІО

		<p>ПРО 2.2]</p> <p>-наводить приклади співробітництва України з іншими країнами щодо проблем охорони природи, енергозбереження, безпечного життя, запобігання стихіям; цікавиться іншими країнами, країнами- сусідами; [4 ГІО 3.2]</p> <p>-має уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, [4 ГІО 3.1];</p> <p>-виявляє повагу до досвіду українського народу у збереженні природи [4 ГІО 5.1];</p> <p>-обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1];</p> <p>-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];</p>			
21	Рослинний і тваринний світ Антарктиди	<p>-розповідає про різноманітність природи материків, [4 ПРО 2.1]</p> <p>-знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]</p> <p>-наводить приклади співробітництва України з іншими країнами щодо проблем охорони природи, енергозбереження, безпечного життя, запобігання стихіям; цікавиться іншими країнами, країнами- сусідами; [4 ГІО 3.2]</p>	<p>Творча робота над створенням листа до Національного наукового центру. Підготовка повідомлень про тварин, що мешкають на материку або в прибережних водах Антарктиди. Навчальний проєкт «Цікавий світ материки, на який ми хочемо потрапити».</p>	<p>Природа Людина і світ</p>	<p>ПРО ГІО</p>
22	Проект «Пінгвін»	<p>-формулює мету своєї діяльності; [4 ТЕО 1.1]</p> <p>-використовує інструменти й пристосування, дотримуючись безпечних прийомів і норм санітарії; [4 ТЕО 2.1; 4.3]</p> <p>-дотримується правил спільної роботи в групах; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 1.5]</p> <p>-описує процес створення виробу, естетичні і технічні рішення; [4 ТЕО 1.5]</p>	<p>Робота з пластиліном. Виготовлення виробу. Презентація виробу. Виявлення проблеми, потреб у виготовленні виробів. Обмін інформацією. Вибір об'єкта проектування. Оцінка можливостей, ресурсів і ризиків.</p>	<p>Середовище проектування. Середовище техніки і технологій. Середовище соціалізації. Людина серед</p>	<p>ТЕО ГІО СЗО ПРО</p>

		- розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1] -знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2]	Виготовлення виробу за визначеною послідовністю.	людей. Природа.	
РОЗДІЛ 3. ВСЕСВІТ І СОНЯЧНА СИСТЕМА					
23	Як влаштована Сонячна система	-має уявлення про Всесвіт і Сонячну систему; значення різних видів карт;[4 ПРО 1.1] -моделює Сонячну систему, сузір'я, зміни земної поверхні, обертання Землі; [4 ПРО 1.4] - розповідає про вплив Сонця і Місяця на нашу планету, -наводить приклади небесних тіл, [4 ПРО 1.4] -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];	Спостереження за Місяцем Робота з малюнком «Сонячна система». Моделювання сонячної системи. Робота з різними джерелами інформації	Природа Людина і природа	ПРО ГІО
24	Проект «Сонячна система»	-дотримується правил спільної роботи в групах; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 1.5] -контролює та удосконалює технологію виготовлення виробу; [4 ТЕО 2.2] -раціонально використовує час та матеріали, зокрема і вторинні [4 ТЕО 3.1; 3.2] -організовує власну діяльність з виготовлення виробу індивідуально або в групі; [4 ТЕО 1.1; 2.2] -розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1] має уявлення про Всесвіт і Сонячну систему;	Колективне виготовлення моделі сонячної системи. Робота з папером. Оздоблення. Презентація виробу. Виготовлення виробу за визначеною послідовністю. Раціональне використання часу та матеріалів. Дизайн-проектування – моделювання та конструювання. Композиція виробу. Удосконалення моделі і конструкції виробу з використанням творчих методів: комбінування,	Середовище соціалізації. Середовище проектування. Середовище техніки і технологій. Людина серед людей. Природа.	ТЕО ГІО ПРО

		значення різних видів карт; [4 ПРО 1.1]	переставляння, замінювання та ін.		
25	Сонце – центральне тіло Сонячної системи	-називає способи орієнтування на місцевості; [4 ПРО 1.1] - розповідає про вплив Сонця на нашу планету, про різноманітність природи материків [4 ПРО 2.1] -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];	Побудова діаграми. Складання розповіді за малюнком	Природа Людина і природа	ПРО ГІО
26	Виготовлення листівки «Квітуча галявина»	-узгоджує власні потреби та потреби інших у виборі об'єкта проектування; [4 ТЕО 1.1] -відображає образ майбутнього виробу на папері, в макеті або в цифровому вигляді; [4 ТЕО 1.2; 1.4] -охоче робить подарунки, допомагає іншим; [4 ТЕО 1.1; 4.1] -розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1] -вживає доречно слова етикету; [4 СЗО 1.4] -має уявлення про Всесвіт і Сонячну систему; значення різних видів карт; [4 ПРО 1.1]	Згинання. Ознайомлення з технологією «Квілінг». Створення ескізу виробу. Виготовлення листівки. Виявлення проблеми, потреб у виготовленні виробів. Обмін інформацією. Вибір об'єкта проектування. Дизайн-проектування – моделювання та конструювання. Композиція виробу. Розрахунок витрат на матеріали. Презентація досягнень та реклама.	Середовище проектування. Середовище техніки і технологій. Середовище соціалізації. Людина серед людей. Природа.	ТЕО ГІО СЗО ПРО
27	Які бувають планети	-моделює Сонячну систему, [4 ПРО 1.4] -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];	Практична робота: Виготовлення моделі – шкали Сонячної системи. Робота в групах «Розробка реклами однієї із планет» Робота з текстом підручника, науково-популярною літературою, хрестоматіями, енциклопедіями Класифікація планет	Природа Людина і природа	ПРО ГІО
28	Таємниці планет	-моделює Сонячну систему, [4 ПРО 1.4]	Робота з підручником. «За описом	Природа	ПРО

	земної групи	розповідає про вплив Сонця і Місяця на нашу планету, про різноманітність природи материків [4 ПРО 2.1] -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГЮ 2.2];	намалювати планету» Робота з додатковими джерелами інформації	Людина і природа	ГЮ
29	Як відбувається добовий і річний рух Землі	-моделює обертання Землі; [4 ПРО 1.4] пояснює, як рух нашої планети впливає на явища, що відбуваються у неживій і живій природі (зміни дня і ночі; нерівномірне нагрівання земної поверхні; колообіг води; сезонні зміни у природі [4 ПРО 1.4] -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГЮ 2.2];	Робота з малюнком, розв'язання проблемних питань. Висунення припущень Моделювання обертання Землі навколо осі, зміни дня і ночі за допомогою глобуса	Природа Людина і природа	ПРО ГЮ
30	Що можна побачити на зоряному небі	-моделює Сонячну систему, сузір'я, [4 ПРО 1.4] -має уявлення значення різних видів карт; [4 ПРО 1.1] - розпізнає: об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2] -обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГЮ 2.2];	Робота з картою Зоряного неба шкільного атласу Спостереження з дорослими за небом	Природа Людина і природа	ПРО ГЮ
31	Виготовлення панно «Зоряна ніч»	-виготовляє виріб із використанням традиційних та сучасних технологій обробки матеріалів (витинанка, лозоплетіння, вишивка, шиття, плетіння, мозаїка, комбінована аплікація, оригамі, ниткографіка, скрапбукінг тощо); [4 ТЕО 2.1; 2.2]	Сворення ескізу панно. Виготовлення панно технікою «Ізонітка». Презентація виробу. Виготовлення виробу за визначеною послідовністю.	Середовище соціалізації. Середовище техніки і технологій.	ТЕО ГЮ ПРО

		<p>-продукує ідеї для вирішення виявленої проблеми; [4 ТЕО 1.1]</p> <p>-планує дії для реалізації задуму в матеріалі; [4 ТЕО 1.1]</p> <p>-розробляє критерії оцінювання майбутнього виробу; [4 ТЕО 1.1]</p> <p>-має уявлення про культуру взаємин людей у сім'ї, школі, на вулиці; [4 ГІО 7.1]</p> <p>-має уявлення про Всесвіт і Сонячну систему; значення різних видів карт; [4 ПРО 1.1]</p>	<p>Безпечне використання інструментів і матеріалів під час виконання технологічних операцій обробки різних матеріалів (деревинні, пластик, пластмаса, текстильні, вторинні тощо). Обмін інформацією. Вибір об'єкта проектування.</p>	<p>Середовище проектування. Людина серед людей. Природа.</p>	
32	Молочний шлях – наша галактика	<p>-моделює Сонячну систему, сузір'я, [4 ПРО 1.4]</p> <p>-має уявлення значення різних видів карт; [4 ПРО 1.1]</p> <p>- розпізнає: об'єкти відповідно до навчального завдання; [4 ПРО 2.2];</p> <p>-обговорює безпечно й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1];</p> <p>-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГІО 2.2];</p>	<p>Робота з картою Зоряного неба шкільного атласу.</p>	<p>Природа Людина і природа</p>	<p>ПРО ГІО</p>
33	Давні і сучасні уявлення людей про Всесвіт	<p>пояснює, як рух нашої планети впливає на явища, що відбуваються у неживій і живій природі (зміни дня і ночі; нерівномірне нагрівання земної поверхні; колообіг води; сезонні зміни у природі); значення плану місцевості карти; значення прогнозу погоди для людей і розповідає про його використання у власному житті;</p> <p>спостерігає і фіксує зміни елементів погоди (температуру повітря, вітру, хмарності, опадів); [4 ПРО 1.4]</p> <p>-наводить приклади використання людиною</p>	<p>Робота з різними джерелами інформації. Міні-проект «Що допомагає нам отримувати інформацію про Всесвіт» Віртуальна подорож до Музею космонавтики ім. С.П.Корольова</p>	<p>Природа Людина і природа Людина у суспільстві</p>	<p>ПРО ГІО</p>

		<p>природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв; [4 ГІО 2.2]</p> <p>-здійснює пошук інформації про розвиток техніки і технологій,</p> <p>обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу, матеріали, технології; [4 ПРО 2.1]</p> <p>-цікавиться історією і культурою свого краю; накопичує відповідну інформацію [4 ГІО 6.2]</p> <p>-наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань [4 ГІО 2.2]</p> <p>-здійснює пошук інформації про розвиток техніки і технологій,</p> <p>обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу, матеріали, технології; [4 ПРО 2.1]</p>			
34	Проект «Подорож у космос»	<p>-розрізняє об'єкти техніки (виробничої, транспортної, побутової тощо); [4 ТЕО 1.1; 1.4; 2.2]</p> <p>-досліджує історію розвитку техніки; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 2.2]</p> <p>розрізняє ручні знаряддя праці, механізми і машини, автоматичні пристрої; [4 ТЕО 2.1]</p> <p>-використовує цифрові пристрої, креслярські інструменти, лінії у побудові розгортки макета транспортного засобу, будинку тощо; [4 ТЕО 1.2; 1.4]</p> <p>-має уявлення про Всесвіт і Сонячну систему; значення різних видів карт; [4 ПРО 1.1]</p>	<p>Макетування об'єкта техніки.</p> <p>Виготовлення виробу з деревинних матеріалів і металів.</p> <p>Макетування.</p> <p>Конструювання з використанням ігрових комп'ютерних програм</p>	<p>Інформаційно - комунікаційне середовище.</p> <p>Середовище проектування.</p> <p>Середовище техніки і технологій.</p> <p>Середовище соціалізації.</p> <p>Природа.</p>	ТЕО ПРО
РОЗДІЛ 4. МАЙБУТНЄ – ЦЕ МИ					
Тема 1. Людина і природа					

35	Які взаємозв'язки існують у природі	-моделює самостійно/у групі зв'язки «природа – людина», «природа-рукотворний світ», «людина – рукотворний світ» і складає розповідь за створеною моделлю; [4 ПРО 1.4] - складає ланцюги живлення; [4 ПРО 2.2] - обговорює безпечно й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; - наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГЮ 2.2];	Спостереження «Яка роль дощових черв'яків у природі?» Класифікація об'єктів природи Робота з схемою (складання розповіді) Робота з малюнками, Встановлення взаємозв'язків між об'єктами природи	Людина і природа Природа	ПРО
36	Як людина змінює природу	-моделює самостійно/у групі зв'язки «природа – людина», «природа-рукотворний світ», «людина – рукотворний світ» і складає розповідь за створеною моделлю; [4 ПРО 1.4] усвідомлює відповідальність за стан природи у місцевій громаді; [4 ПРО 3.4] - виявляє повагу до досвіду українського народу у збереженні природи [4 ГЮ 5.1]; - обговорює безпечно й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]; - наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; [4 ГЮ 2.2];	Робота зі схемами (складання розповіді, з'ясування чинників впливу на природу) Робота з малюнками, Встановлення взаємозв'язків між об'єктами природи Робота у групах (розв'язання екологічних проблем спричинених діяльністю людини) Творчий проєкт: створення малюнку «Планета майбутнього»	Людина і природа Природа	ПРО ГЮ
37	Проєкт «Моделювання транспортного засобу»	-розрізняє об'єкти техніки (виробничої, транспортної, побутової тощо); [4 ТЕО 1.1; 1.4; 2.2] -досліджує властивості зразків деревинних матеріалів і металів; [4 ТЕО 1.3] -визначає розміри освітнього об'єкта – макета транспортного засобу (автомобіль, автобус, літак, корабель тощо), будинку тощо; [4 ТЕО 1.2; 1.4] -виготовляє макет вибраного транспортного засобу або будинку [4 ТЕО 1.4] -критично оцінює споживацькі звички, зокрема використання синтетичних виробів, що	Макетування об'єкта техніки. Виготовлення виробу з деревинних матеріалів і металів. Макетування. Конструктори, навчальні набори (із дерева, металу, магнітні). Конструювання з використанням ігрових комп'ютерних програм. Удосконалення моделі і конструкції виробу з використанням творчих методів: комбінування,	Інформаційно - комунікаційне середовище. Середовище проєктування. Середовище техніки і технологій. Середовище соціалізації.	ТЕО ГЮ ПРО

		<p>забруднюють навколишнє середовище; [4 ТЕО 1.1; 3.2]</p> <p>-розрізняє предмети праці, основні види діяльності за професіями різних сфер життєдіяльності; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 2.2]</p> <p>-лагодить пошкодження предметів побуту за потреби [4 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]</p> <p>-розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1]</p> <p>-називає екологічні проблеми планети; джерела забруднення природи; [4 ПРО 1.1]</p>	переставляння, замінювання та ін.	Людина серед людей. Людина в суспільстві. Людина і природа.	
38	Чому матеріали використовують повторно	<p>-має уявлення і виявляє практично турботу про про довкілля та культурну спадщину; [4 ГІО 1.3]</p> <p>-наводить приклади співробітництва України з іншими країнами щодо проблем охорони природи, енергозбереження, безпечного життя, запобігання стихіям; цікавиться іншими країнами, країнами-сусідами; [4 ГІО 3.2];</p> <p>- робить висновки про різноманітність і цілісність природи Землі [4 ПРО 1.4];</p> <p>-діє у довкіллі, не завдаючи шкоди природі; [4 ПРО 3.2];</p> <p>- усвідомлює відповідальність за стан природи у місцевій громаді; [4 ПРО 3.4], [4 ПРО 4.4];</p> <p>- наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв; [4 ГІО 2.2];</p> <p>- <i>наводить приклади</i> використання людиною природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв; [4 ГІО 2.2];</p> <p>- <i>пояснює</i>, як властивості матеріалів зумовлюють їх</p>	Класифікація речовин на групи Збір колекції штучних матеріалів Дослідження природних і штучних матеріалів Робота з джерелами інформації	Людина в суспільстві Природа	ГІО ПРО

		використання; [4 ПРО 3.3] - здійснює пошук інформації про розвиток техніки і технологій, обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу, матеріали, технології; [4 ПРО 2.1]			
39	Що таке екологічні проблеми	- називає екологічні проблеми планети; джерела забруднення природи; [4 ПРО 1.1] - наводить приклади природоохоронних заходів; природоохоронних територій; пояснює наслідки забруднення водойм, повітря, ґрунтів, знищення лісів та іншої небезпеки, що спричинює діяльністю людини; [4 ПРО 1.5] - виявляє самотійно/у групі факти забруднення довкілля, пропонує і обґрунтовує власні ідеї щодо способів зменшення негативного впливу людини на природу і відповідально діє задля цього; [4 ПРО 3.4], [4 СЗО 4.5], - дізнається про екологічні проблеми від інших людей, із ЗМІ та інших джерел, аналізує цю інформацію, обговорює способи її вирішення; [4 ПРО 2.2] - аналізує та оцінює свій внесок у збереження довкілля; ситуації повсякденного життя, пов'язані з використанням води, електроенергії, тепла; [4 ПРО 4.4], [4 ГЮ 8.2], - долучається до організації і проведення природоохоронних заходів; [4 ПРО 4.1], - відповідально ставиться до обговорення проблем природи, ухвалення рішень щодо поводження у природі без заподіяння їй шкоди [4 СЗО 4.5] - усвідомлює відповідальність за стан природи у місцевій громаді; [4 ПРО 3.4], [4 ПРО 4.4];	Робота з світлинами. Складання розповіді за схемою Встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Міні проект «Улюблений куточок мого населеного пункту у майбутньому» Моделювання безпечної поведінки у навколишньому середовищі (в ігрових і навчальних ситуаціях). Навчальний проект «Чому ліси називають «Легенями планети». Розроблення плану природоохоронного заходу	Природа Людина і природа	ПРО ГЮ

		<p>-виявляє повагу до досвіду українського народу у збереженні природи [4 ГЮ 5.1];</p> <p>-має уявлення про машини і механізми (транспортні засоби, побутові прилади тощо); [4 ПРО 2.1];</p> <p>пояснює, як властивості матеріалів зумовлюють їх використання; [4 ПРО 3.3];</p> <p>-спостерігає за роботою машин, побутових приладів; [4 ПРО 1.4];</p> <p>-здійснює пошук інформації про розвиток техніки і технологій, обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу, матеріали, технології; [4 ПРО 2.1];</p> <p>-моделює самостійно/у групі зв'язки «природа – людина», «природа-рукотворний світ», «людина – рукотворний світ» і складає розповідь за створеною моделлю; [4 ПРО 1.4]</p> <p>-висловлює судження щодо різноманітності і цінності природи України; [4 ПРО 4.1], [4 ГЮ 2.2];</p> <p>- виявляє повагу до досвіду українського народу у збереженні природи [4 ГЮ 5.1];</p> <p>- наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань [4 ГЮ 2.2];</p> <p>- здійснює пошук інформації про розвиток техніки і технологій, обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу, матеріали, технології; [4 ПРО 2.1]</p>			
40	Виготовлення горщика для вирощування саджанців	<p>-аналізує ефективність своєї комунікативної діяльності в команді, зокрема в мережах; [4 ТЕО 1.5];</p> <p>-презентує результати власної або спільної проектно-технологічної діяльності, обговорює їх з іншими та прогнозує подальші плани щодо проектно-технологічної діяльності; [4 ТЕО 1.5]</p> <p>-проявляє ініціативність у природоохоронній та</p>	<p>Виготовлення горщика для вирощування саджанців.</p> <p>Виготовлення виробу за визначеною послідовністю.</p> <p>Виявлення проблеми, потреб у виготовленні виробів. Обмін інформацією. Вибір об'єкта</p>	<p>Середовище соціалізації.</p> <p>Середовище техніки і технологій.</p> <p>Середовище проектування.</p>	<p>ТЕО</p> <p>ГЮ</p> <p>ПРО</p>

		<p>доброчинній діяльності з власноруч створеними виробами; [4 ТЕО 1.1; 2.2; 4.1]</p> <p>- вирощує спільно з однокласниками рослини, зелень за потреби; [4 ТЕО 4.1]</p> <p>- добирає матеріали для виготовлення спроектованого виробу, зокрема і вторинні; [4 ТЕО 1.3; 3.2]</p> <p>- розраховує орієнтовні витрати; [4 ТЕО 3.1]</p> <p>- має уявлення і виявляє практично турботу про своє оточення, про довкілля та культурну спадщину; [4 ГІО 1.3]</p> <p>- наводить приклади природоохоронних заходів; природоохоронних територій; пояснює наслідки забруднення водойм, повітря, ґрунтів, знищення лісів та іншої небезпеки, що спричинює діяльністю людини; [4 ПРО 1.5]</p> <p>- аналізує та оцінює свій внесок у збереження довкілля; ситуації повсякденного життя, пов'язані з використанням води, електроенергії, тепла; [4 ПРО 4.4], [4 ГІО 8.2],</p> <p>долучається до організації і проведення природоохоронних заходів; [4 ПРО 4.1]</p>	<p>проектуювання.</p> <p>Оцінка можливостей, ресурсів і ризиків.</p> <p>Визначення технологічної послідовності виготовлення спроектованого виробу.</p>	<p>Людина в суспільстві.</p> <p>Природа і людина</p>	
Тема 2 Людина - багатство країни					
41	Людина – найбільша цінність	<p>- має уявлення про неповторність кожної людини (зовнішність, поведінка, здібності, характер); [4 ПРО 1.1]</p> <p>- пояснює можливості людини; значення знань, освіти, працелюбства в досягненні успіхів і спілкуванні; [4 ПРО 1.6];</p> <p>- має уявлення і виявляє практично турботу про своє оточення, про довкілля та культурну спадщину; [4 ГІО 1.3];</p>	<p>Розв'язання практикоорієнтованих завдань «Мої найбільші цінності», «чи можуть цінності змінюватися?», «У чому краса людини?». «Як навчитися володіти собою?», «Чому спілкування з друзями важливе?».</p> <p>Театралізація ситуацій вибору.</p> <p>Дослідження особистих якостей.</p>	<p>Людина в суспільстві</p>	<p>ПРО ГІО</p>

		- цікавиться історією і культурою свого краю; ; накопичує відповідну інформацію; [4 ГІО 6.2]			
42	Проект «Браслет для друга»	-формулює мету своєї діяльності; [4 ТЕО 1.1] -вибирає об'єкт проектування; [4 ТЕО 1.1] -вибирає і виготовляє виріб декоративно-ужиткового мистецтва; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 2.2] -аналізує, синтезує та використовує інформацію з різних джерел; [4 ТЕО 1.4; 2.2] -розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1] -вживає доречно слова етикету; [4 СЗО 1.4] -наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв; [4 ГІО 2.2]	Виготовлення виробу в техніці «Макраме». Презентація виробу. Виготовлення виробу за визначеною послідовністю. Дизайн-проектування – моделювання та конструювання	Середовище соціалізації. Середовище техніки і технологій. Середовище проектування. Інформаційно-комунікаційне середовище. Людина і природа.	ТЕО СЗО ГІО ПРО
43	Моя дорога до успіху	-виявляє патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2] -аргументує неприпустимість заподіяння будь-якої шкоди собі й іншим; [4 СЗО 1.1] -пояснює можливості людини; значення знань, освіти, працелюбства в досягненні успіхів і спілкуванні; [4 ПРО 1.6] -має уявлення про культуру взаємин людей у сім'ї, школі, на вулиці; [4 ГІО 7.1] -наводить приклади такої поведінки, де виявляються ці риси; [4 ГІО 8.1]	Складання плану (алгоритму) досягнення успіху. Аналіз та оцінка ситуацій морального вибору. Моделювання ситуацій успіху «Моя майбутня професія». Доведення (спростування) тверджень – аналітико-синтетичні вправи. Навчальна гра «Відгадай професію». Інтерв'ювання про вибір професії.	Людина Людина серед людей Людина і світ	ГІО СЗО ПРО
44	Як жити серед людей	-має уявлення про культуру взаємин людей у сім'ї, школі, на вулиці; [4 ГІО 7.1] - наводить приклади такої поведінки, де виявляються ці риси; [4 ГІО 8.1] -розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над	Розв'язання прогностичних задач «Щоб знайти друзів, треба ... », «Хочу – можу – мушу». Доведення істинних (правильних)	Людина Людина серед людей Людина в	ГІО СЗО ПРО

		<p>конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4ГІО 6.1]</p> <p>-вирішує конфліктні ситуації мирним шляхом; [4 ГІО 6.2]</p> <p>-пояснює необхідність виробляти в собі такі риси; [4СЗО 8.1];</p> <p>-вживає доречно слова етикету;[4 СЗО 1.4]</p> <p>-встановлює зв'язки між конкретними вчинками і ставленням людей, розуміє необхідність культурної поведінки в громадських місцях (транспорті, музеї, бібліотеці, тощо); [4 ГІО 2.3], [4 СЗО 2.4]</p> <p>-уміє поводитися в гостях; знає правила гостинності; [4СЗО 4.4];</p> <p>-- пояснює можливості людини; значення знань, освіти, працелюбства в досягненні успіхів і спілкуванні; [4ПРО 1.6];</p>	<p>тверджень.</p> <p>Театралізація ситуацій вибору етичної поведінки.</p> <p>Моделювання різних соціальних ролей.</p>	<p>суспільстві</p>	
45	Приготування салату «Мікс»	<p>-аналізує, синтезує та використовує інформацію з різних джерел; [4 ТЕО 1.4; 2.2]</p> <p>-описує процес створення виробу, естетичні і технічні рішення; [4 ТЕО 1.5]</p> <p>-аналізує ефективність своєї комунікативної діяльності в команді, зокрема в мережах; [4 ТЕО 1.5]</p> <p>-розрізняє корисні і шкідливі звички, пов'язані з вживанням їжі; [4 ТЕО 4.1]</p> <p>-виготовляє запрошення для гостей; [4 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]</p> <p>-розробляє прикраси для святкового столу; [4 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]</p> <p>-сервірує святковий стіл спільно з старшими; [4 ТЕО 4.1; 4.3]</p> <p>-знає правила гостинності; [4 СЗО 4.4]</p> <p>-дотримується основних правил безпечного</p>	<p>Підготовка продуктів для приготування салату. Приготування салату «Мікс». Сервірування столу самостійно або спільно з іншими.</p>	<p>Середовище соціалізації. Середовище техніки і технологій. Людина серед людей. Людина і природа.</p>	<p>ТЕО СЗО ПРО</p>

		користування електроенергією, побутовими пристроями і приладами (праска, електрична чи газова плита, та ін);[4 ПРО 3.4], [4 СЗО 4.5],			
46	Як запобігти небезпечним ситуаціям	-має уявлення про культуру взаємин людей у сім'ї, школі, на вулиці; [4 ГЮ 7.1] -наводить приклади такої поведінки, де виявляються ці риси; [4 ГЮ 8.1] -пояснює, від чого залежить безпека вдома, в школі, в довкіллі [4 СЗО 2.1] -має уявлення і виявляє практично турботу про своє оточення [4 ГЮ 1.3]; -наводить та оцінює приклади позитивного й негативного ставлення до старших і молодших [4 ГЮ 6.2] -наводить приклади, відповідальності за скоєні правопорушення; -аргументує неприпустимість заподіяння будь-якої шкоди собі й іншим; [4 СЗО 1.1];	Практичний блок (спостереження, дослідження, вправління) Рольова гра «Сам удома» . Моделювання різних соціальних ролей. Розв'язання прогностичних задач «До яких наслідків можуть призвести ситуації (вчинки)», «Приймати рішення легко (важко), тому що ...», «Якщо я загубився/загубилася, то ...». Складання пам'ятки «Кроки прийняття рішень». Моделювання способів уникнення нещасного випадку у школі, вдома. Кооперативна робота для вирішення практикоорієнтованих завдань.	Людина Людина серед людей Людина в суспільстві	ГЮ СЗО
47	Безпека на дорозі	-пояснює, від чого залежить безпека вдома, в школі, в довкіллі [4 СЗО 2.1]; -має уявлення про культуру взаємин людей на вулиці; [4 ГЮ 7.1] -наводить приклади такої поведінки, де виявляються ці риси; [4 ГЮ 8.1] -пояснює, від чого залежить безпека в довкіллі [4 СЗО 2.1] -має уявлення і виявляє практично турботу про своє оточення [4 ГЮ 1.3]; -наводить та оцінює приклади позитивного й негативного ставлення до старших і молодших [4	Практичний блок (спостереження, дослідження, вправління) Рольова гра «Я пасажир». Дослідження в доступних джерелах інформації про право-, лівосторонній рух транспорту. Моделювання та аналіз ситуацій, що можуть статися на дорозі.	Людина Людина серед людей Людина в суспільстві	СЗО ГЮ

		ГІО 6.2] -аргументує неприпустимість заподіяння будь-якої шкоди собі й іншим; [4 СЗО 1.1];			
48	Що таке правопорушення	-наводить та оцінює приклади позитивного й негативного ставлення до старших і молодших, знає про можливі правопорушення серед дітей; [4 ГІО 6.2] -наводить приклади, відповідальності за скоєні процесі виконання соціальних ролей правопорушення; [4 ГІО 8.1]	Дослідження утворення слів «протиправний», «правопорушення». Виконання групової роботи «Вибір можливих наслідків дій». Розв'язання прогностичних задач «Що буде, якщо ... »	Людина в суспільстві	ГІО
49	Як людина змінює світ	-виявляє патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2]; -здійснює пошук інформації про розвиток техніки і технологій, обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу, матеріали, технології; [4 ПРО 2.1] - моделює самостійно/у групі зв'язки «природа - людина», «природа-рукотворний світ», «людина - рукотворний світ» і складає розповідь за створеною моделлю; [4 ПРО 1.4] -називає екологічні проблеми планети; джерела забруднення природи; [4 ПРО 1.1] -виявляє самостійно/у групі факти забруднення довкілля, пропонує і обґрунтовує власні ідеї щодо способів зменшення негативного впливу людини на природу і відповідально діє задля цього; [4 ПРО 3.4], [4 СЗО 4.5], -відповідально ставиться до обговорення проблем природи, ухвалення рішень щодо поведінки у природі без заподіяння їй шкоди [4 СЗО 4.5]; -робить висновок про різноманітність і цілісність природи Землі [4 ПРО 1.4];	Моделювання зв'язків між людиною, природою і рукотворним світом. Підготовка повідомлення про сучасні досягнення у різних галузях техніки: транспорту, побуту, зв'язку. Виконання творчих завдань на основі ідей природи.	Людина і світ Людина і природа Природа	ГІО ПРО СЗО

		-виявляє повагу до досвіду українського народу у збереженні природи [4 ГІО 5.1]			
50	Це ми зможемо	<p>- має уявлення і виявляє практично турботу про своє оточення, про довкілля та культурну спадщину; [4 ГІО 1.3];</p> <p>- цікавиться історією і культурою свого краю; ; накопичує відповідну інформацію; [4 ГІО 6.2];</p> <p>- виявляє патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях [4 ГІО 4.2];</p> <p>- здійснює пошук інформації про розвиток техніки і технологій, обговорює безпечно й доцільне використання знань</p> <p>- про природу, матеріали, технології; [4 ПРО 2.1];</p> <p>моделює самостійно/у групі зв'язки «природа - людина», «природа-рукотворний світ», «людина - рукотворний світ» і складає розповідь за створеною моделлю; [4 ПРО 1.4]</p> <p>- називає екологічні проблеми планети; джерела забруднення природи; [4 ПРО 1.1]</p> <p>- відповідально ставиться до обговорення проблем природи, ухвалення рішень щодо поводження у природі без заподіяння їй шкоди [4 СЗО 4.5]</p> <p>- діє у довкіллі, не завдаючи шкоди природі; [4 ПРО 3.2]</p> <p>- наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань [4 ГІО 2.2];</p> <p>- обговорює безпечно й доцільне використання знань про природу [4 ПРО 2.1]</p>	<p>Виконання дослідницької роботи у групах.</p> <p>Аналіз (дослідження, припущення, обговорення) фрагменту міжнародної Декларації про взаємозалежності.</p> <p>Моделювання (прогнозування) дій людини для уникнення екологічних катастроф.</p> <p>Виконання дослідницького міні-проекту «Як боротьба за гуманність об'єднала світ».</p>	<p>Людина в суспільстві</p> <p>Людина і світ</p> <p>Людина і природа</p> <p>Людина у суспільстві</p> <p>Природа</p>	<p>ГІО</p> <p>ПРО</p> <p>СЗО</p>
51	Проект «Благодійний»	- розмірковує, як правильно розпорядитися кишеньковими грошима [4 ГІО 8.1]	<p>Виготовлення виробів для ярмарку.</p> <p>Виготовлення реклами. Підготовка та</p>	<p>Інформаційно</p> <p>-</p>	<p>ГІО</p> <p>ТЕО</p>

	<p>ярмарок»</p>	<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення) гра «Ярмарок», «Супермаркет».</p> <ul style="list-style-type: none"> -вибирає і виготовляє виріб декоративно-ужиткового мистецтва; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 2.2] -досліджує властивості зразків деревинних матеріалів і металів; [4 ТЕО 1.3] -класифікує конструкційні матеріали за їх ознаками і властивостями; [4 ТЕО 1.3] -розраховує орієнтовні витрати; [4 ТЕО 3.1] -виявляє готовність і здатність співпрацювати з іншими; [4 ТЕО 1.1; 1.4; 1.5] -критично оцінює споживацькі звички, зокрема використання синтетичних виробів, що забруднюють навколишнє середовище; [4 ТЕО 1.1; 3.2] -розуміє значення добрих взаємин, їх перевагу над конфліктами, сутність доброзичливості, милосердя, поступливості, наполегливості, відповідальності; [4 ГІО 6.1] 	<p>проведення ярмарку. Реалізація виготовлених виробів. Реалізація задуманої ідеї. Підведення підсумків. Виготовлення виробу в традиціях декоративно-ужиткового мистецтва. Добір матеріалів. Розрахунок витрат на матеріали. Виготовлення виробу за визначеною послідовністю.</p>	<p>комунікаційне середовище. Середовище проектування. Середовище техніки і технологій. Середовище соціалізації. Людина в суспільстві.</p>	
--	------------------------	--	---	---	--